

К. К. Сухова,
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування,
Донецький державний університет управління, м. Маріуполь
ORCID ID: 0000-0003-2168-6200
В. В. Коцуф,
д. і. н., доцент, ректор, Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID ID: 0000-0001-6647-7678

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.3.96

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ З ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

К. Sukhova,
Postgraduate student of the Department of Public Administration,
Donetsk State University of Management, Mariupol, Ukraine
V. Kotsur,
Doctor of Historical Sciences, Associate Professor, Rector,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

REGULATORY FRAMEWORK FOR THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF THE MECHANISM OF PUBLIC ADMINISTRATION FOR THE ORGANIZATION OF SOCIAL SERVICES IN THE LOCAL COMMUNITY

Розгортання процесу децентралізації влади в Україні поруч із проведенням територіальної реформи кинули виклик діючій системі соціального забезпечення. Критично постало питання взаємодії учасників системи, а також розмежування їх повноважень між різними рівнями влади. Формування нової системи надання соціальних послуг передусім починається із прийняття відповідної законодавчої бази. Відтак на початку 2020 року було прийнято нову редакцію Закону України "Про соціальні послуги", що в сукупності із вищенаведеним формує актуальність даного наукового дослідження.

Для виконання цілей дослідження, нами розглянуто нормативно-правову основу надання соціальних послуг в Україні в розрізі міжнародного та національного законодавства. Визначено сутність соціальної послуги відповідно до новоприйнятого закону, а також наведено напрями її зосередження: соціальні профілактика, підтримка та обслуговування. Проаналізовано перелік базових соціальних послуг, надання яких повинно бути забезпечено повною мірою на всіх рівнях територіальної ієрархії. Досліджено розмежування повноважень між національним, регіональним, районним та місцевим рівнями.

У межах наукового дослідження, визначено сутність надавачів соціальних послуг та особливості віднесення установ та організації до їх переліку. Встановлено, що надавачами можуть бути як представники державного, так і недержавного секторів. Всіх суб'єктів, які відповідальні за надання соціальних послуг віднесено до першого розділу однойменного реєстру, який функціонує у тестовому режимі на сайті Міністерства соціальної політики. У другому розділі реєстру наводиться інформація про отримувачів соціальних послуг.

У заключній частині наукової роботи, визначено етапи надання соціальних послуг на рівні територіальних громад із визначенням особливостей кожного і з них. Окрім того, встановлено законодавчо закріплену обов'язковість наявності у кожній територіальній громаді посади соціального менеджера та фахівця з надання соціальних послуг із чітким розподілом обов'язків кожного із них. За результатами дослідження, сформовано висновки про продовження активної фази перетворень у сфері надання соціальних послуг, ефективність проведення якої ми зможемо оцінити лише по її завершенню.

The development of the process of decentralization of power in Ukraine along with the implementation of territorial reform has challenged the current social security system. The issue of interaction between the participants of the system, as well as the delimitation of their powers between different levels of government has become critical. The formation of a new system of social services, first of all, begins with the adoption of appropriate legislation. Therefore, at the beginning of 2020, a new version of the Law of Ukraine "On Social Services" was adopted, which in combination with the above forms the relevance of this research.

To meet the objectives of the study, we considered the regulatory framework for the provision of social services in Ukraine in terms of international and national legislation. The essence of social service in accordance with the newly adopted law is determined, as well as the directions of its concentration are given: social prevention, support and service. The list of basic social services, the provision of which should be fully ensured at all levels of the territorial hierarchy, is analyzed. The division of powers between the national, regional, district and local levels has been studied.

Within the framework of the research, the essence of social service providers and the peculiarities of including institutions and organizations in their list are determined. It is established that providers can be both representatives of the public and private sectors. All entities responsible for the provision of social services are included in the first section of the register of the same name, which operates in a test mode on the website of the Ministry of Social Policy. The second section of the register provides information on recipients of social services.

In the final part of the scientific work, the stages of providing social services at the level of territorial communities are determined with the definition of the features of each and every one of them. In addition, it is established by law that each territorial community has the position of a social manager and a specialist in the provision of social services with a clear division of responsibilities between each of them. According to the results of the study, conclusions were drawn about the continuation of the active phase of transformation in the field of social services, the effectiveness of which we can assess only after its completion.

Ключові слова: соціальні послуги, нормативно-правова база, етапи надання послуг, територіальна громада, базові послуги, реєстр надавачів, соціальний менеджер.

Key words: social services, legal framework, stages of service provision, territorial community, basic services, register of providers, social manager.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Ключовим ресурсом будь-якої держави є її громадяни. У зв'язку із цим на державу покладається обов'язок надання своїм мешканцям всього спектру необхідної державної підтримки, в різних життєвих обставинах. Одним із видів такої підтримки виступає соціальна, потреба в якій може виникати у зв'язку із такими подіями, як невиліковна хвороба, інвалідність, втрата роботи, недостатня фінансова забезпеченість, побутове насильство, ухилення батьків або інших осіб, на яких законом накладено обов'язок, від виконання своїх батьківських обов'язків, похилий вік, або завдання шкоди через конфлікт або інші обставини. Саме тому виникає потреба розвитку мережі надання соціальних послуг у всіх територіальних громадах, для формування умов безперешкодного доступу громадян до таких послуг.

Протягом останніх декількох років, ми маємо змогу відстежувати активні заходи органів державної та місцевої влади по імплементації засад децентралізації та поширення місцевого самоуправління на території України. Базовим нормативно-правовим актом, яким регулюється весь цей процес виступає Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року. Станом на початок 2022 року проведений аналіз ефективності реалізації даної стратегії дає змогу сформулювати висновки, що незважаючи на її локальну результативність в окремих сферах, значного впливу на покращення якості життя населення та зростання рівня їхнього добробуту впроваджені заходи не мали [1]. Таким чином, у окреслених умовах, виникає додаткова необхідність відстежувати вплив загальної політики держави по децентралізації на успішність та повно-

Міжнародні акти

- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.
- Європейська соціальна хартія (у переглянутій редакції).
- Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми.
- Принципи ООН по відношенню до людей похилого віку, тощо.

Внутрішнє загальне законодавство України

- Сімейний та Цивільний кодекси.
- Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
- Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю».
- Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».
- Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей».
- Постанова Кабінету Міністрів України 01.06.2020 № 586 «Деякі питання захисту дітей в умовах боротьби з наслідками гострої респіраторної хвороби, COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2».
- Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» (Порядок забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах).

Рис. 1. Структура законодавства у сфері регулювання соціальних послуг

Джерело: розроблено авторами на основі [8; 2].

ту реалізації соціальної політики в територіальних громадах.

Окрім того, актуальність проведення дослідження у регіональному розрізі зумовлюється прийняттям нової редакції Закону України "Про соціальні послуги", яким внесено зміни до звичного порядку їх надання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Перетворення, які відбуваються у соціальній сфері найближчими роками стали фокусом багатьох науковців, журналістів та громадських діячів. Зокрема, Нечосіна О. досліджувала функціонування в Україні сфери соціальних послуг [2], Семигіна Т. досліджувала інновації правового регулювання соціальних послуг у територіальних громадах [3], а Дубич К. розкривав загальні засади функціонування системи надання соціальних послуг в Україні [4]. Окрім того, Міністерством соціальної політики, районними та обласними адміністраціями на систематичній основі випускаються роз'яснення та інструкції щодо отримання тих чи інших соціальних послуг у перехідних умовах [5; 6]. Проте динамічність процесів у сфері дослідження провокує у-

ворення недосліджених питань, які потребують додаткового розкриття.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

З урахуванням вищенаведеного, метою дослідження виступає вивчення нормативно-правової бази формування та практичного впровадження системи соціальних послуг в територіальних громадах України, як джерела забезпечення рівного доступу населення до гарантованих державою набору послуг.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Базовим нормативно-правовим актом, який регулюється процес надання соціальних послуг в Україні виступає прийнятий у новій редакції у 2020 році Закон України "Про соціальні послуги" № 2671-VIII. Окрім

того, до законодавчих актів, за допомогою яких визначається діяльність сфери соціальних послуг відносять (рис. 1).

Отже, на рисунку 1 можемо наочно дослідити структуру законодавства щодо регулювання соціальних послуг. Проте, даний перелік не є вичерпним і може бути значно розширений шляхом включення до нього Законів України, Постанов Кабінету міністрів України, Указів Президента України, наказів Міністерства соціальної політики, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства внутрішніх справ, які регулюють процес надання соціальних послуг у розрізі різних напрямів.

Перш ніж розглянути напрями зосередження соціальних послуг, пропонуємо дослідити етимологію категорії соціальна послуга. Таким чином, відповідно до Закону України "Про соціальні послуги", під соціальними послугами, розуміються заходи, спрямовані на попередження складних життєвих обставин, їх подолання або зменшення негативних наслідків таких обставин для осіб, на яких вони впливають. Всі соціальні послуги поділяються на послуги, які спрямовані на (рис. 2).

Водночас ст. 16 Закону також визначається перелік базових соціальних послуг, до яких відносять [7]:

- денний догляд та догляд вдома;
- проживання із підтримкою;
- соціальна адаптація, інтеграція та реінтеграція;
- забезпечення притулком;
- ургентне втручання;
- консультування та соціальний супровід;
- представництво інтересів та посередництво;
- соціальна профілактика;
- догляд та виховання дітей в наближених до сімейних умовах;
- забезпечення перекладу за допомогою мовою жестів та супровід на час інклюзивної освіти тощо.

соціальну профілактику

- запобігання виникнення складних життєвих обставин

соціальну підтримку

- вжиття заходів для подолання особою (її сім'єю) складних життєвих обставин

соціальне обслуговування

- мінімізація для особи наслідків виникнення складних життєвих ситуацій, підтримка її життєдіяльності та її сім'ї, соціальна адаптація, тощо

Рис. 2. Напрями зосередження соціальних послуг

Джерело: розроблено авторами на основі [8].

Таблиця 1. Загальне розмежування повноважень між центральним та регіональним рівнями

Рівень	Національний рівень	Обласний/регіональний рівень	Районний/місцевий рівень
Уповноважених органів	Міністерство соціальної політики України	Обласні держадміністрації	Районні адміністрації, виконкоми ОМС, у т.ч. ОТГ
Державної політики	Розробка державної політики	Імплементация політики на рівні регіонів	—
Нормативно-правової бази	Прийняття нормативно-правової бази для регулювання соціальної сфери (затвердження державних стандартів)	—	—
Визначення потреб у соціальних послугах	—	Підсумування результатів оцінювання потреби у соціальних послугах	Визначення потреб громадян у соціальних послугах, а також сімей у складних життєвих умовах
Планування та фінансування	—	Розробка планів та джерел фінансування регіональних та локальних програм щодо соціальних послуг	—
Базових соціальних послуг	—	—	Забезпечення отримання населенням базових соціальних послуг
Реєстрів надавачів та отримувачів послуг	Створення реєстру	Ведення реєстру	—
Контроль та моніторинг	Контроль, моніторинг, управління наданням соціальних послуг	Контроль за дотриманням законодавства, забезпечення прав отримувачів соціальних послуг	—
Координація та інформування	Інформаційне забезпечення	Інформування населення щодо соціальних послуг, забезпечення взаємодії всіх надавачів	—
Підвищення кваліфікації соціальних працівників	Організація навчання працівників соціальної сфери	—	—

Джерело: [2].

Протягом тривалого часу, науковці одноголосно стверджують про інтенсифікацію проблем значної диспропорції у рівні та якості життя населення України. Зокрема, це пов'язано із поширенням зовнішніх та внутрішніх міграцій, які провокують переміщення висококваліфікованих трудових ресурсів із регіонів у центри, що ще більше провокує загострення соціальних, екологічних та економічних проблем у віддалених регіонах. Водночас активний етап територіальної реформи, який супроводжується оптимізацією кількості районів в Україні шляхом утворення об'єднаних територіальних громад (ОТГ), супроводжується й передачею повноважень

за надання соціальних послуг з державного на місцевий рівень. Щоб забезпечити повноту надання соціальних послуг у громадах повинні бути створені відповідні структурні підрозділи Територіальних центрів соціального обслуговування. Відповідно до закону, кожна об'єднана територіальна громада повинна забезпечити надання в обов'язковому порядку базових послуг. При цьому кожна послуга повинна відповідати певним соціальним стандартам, затвердженим Міністерством соціальної політики України.

Відповідно до нової редакції Закону України "Про соціальні послуги" повноваження, які передаються на регіональний рівень являються власними повноваженнями громади, для реалізації яких у її структурі повинен бути створений відповідний підрозділ. Про визначні результати поширення мережі надавачів соціальних послуг говорити ще рано, проте є позитивні зрушення. Зокрема, одним із досягнень є поява у режимі тестування на сайт профільного міністерства інформаційної панелі, де наведені основні статистичні дані щодо захисту прав дитини і надання соціальних послуг у громадах.

Загальне розмежування повноважень між центральним та регіональним рівнями пропонуємо відстежити за допомогою таблиці 1. На практиці, у кожному регіоні функціонують Територіальні центри соціального обслуговування, які ще по іншому називають надавачами соціальних послуг. При цьому до їх переліку можуть бути включені представники як державного, так і недержавного секторів. В умовах неможливості відкриття відповідних центрів надання соціальних послуг у віддалених місцях, вони можуть надаватись і в непрофільних установах. Наприклад, у центрах зайнятості, медичних закладах, освітніх, культурних, тощо. Незалежно від форми власності, всі надавачі працюють в однакових умовах. Це гарантується вітчизняним законодавством про надання соціальних послуг.

Новацією останніх років є формування реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг. Цей реєстр опублікований на офіційному сайті Міністерства соціальної політики України і нині він працює в тестовому режимі [9]. Зазначений реєстр складається із двох розділів: у першому наводиться вся інформація про надавачів послуг, а саме: загальна інформація, перелік соціальних

Рис. 3. Схема визначення потреби у соціальній послугі

Джерело: [5].

послуг, їх зміст, умови отримання та обсяги в яких вони надаються. Другий розділ містить інформацію про отримувачів послуг у розрізі: загальної інформації, результатів оцінки потреб, інформації щодо наданих послуг, а також результати моніторингу та оцінки якості.

Процес надання соціальних послуг в територіальних громадах передбачає проходження таких етапів:

1. Визначення потреби у соціальних послугах серед населення в регіоні. Моніторинг потреб проводиться щорічно, і є основою для прийняття рішення щодо обсягів фінансування соціальних потреб. При цьому для визначення потреби необхідно виконати наступні кроки.

Відповідно до затвердженого Порядку Міністерства соціальної політики, територіальні органи соціального захисту протягом 1 кварталу кожного року проводять акумулювання, узагальнення та аналіз даних про ймовірних (потенційних) та реальних отримувачів соціальних послуг, а також інформацію про надавачів соціальних послуг. Результати проведеного дослідження, слугують основою для подальшого формування пріоритетів соціального замовлення послуг, а також оптимізації бюджетного фінансування соціальної сфери. Окрім того, згідно із проведеним дослідженням формується програма розвитку соціальних послуг у регіонах, із подальшим її передаванням у Міністерство соціальної політики для розробки загальнодержавної соціальної політики.

2. Етап розробки та виконання програм по наданню соціальних послуг ОМС. При цьому програми у регіонах визначають заходи та цільові показники, які враховуються при формуванні бюджетів відповідних рівнів.

3. Фінансування та безпосереднє надання соціальних послуг за рахунок коштів відповідних бюджетів, а також залучення фінансування з інших джерел. До таких джерел відносять платні послуги, грошові кошти підприємств, благодійні внески тощо.

У свою чергу вартість соціальних послуг визначається відповідно до Методичних рекомендацій Міністерства соціальної політики, які затверджені відповідним наказом у 2015 році. При цьому в межах надання соціальних послуг в регіонах виокремлюється таке поняття як соціальне замовлення, яке виступає способом регулювання діяльності щодо надання соціальних послуг за рахунок коштів з бюджету. Іншими словами, соціальне замовлення є механізмом, за яким надавач послуг обирається на механісній основі. В подальшому, замовник соціальних послуг на основі результатів аналізу потреб населення у конкретній соціальній послугі розробляє предмет соціального замовлення (обсяг потенційних соціальних послуг та об'єм фінансування), проводить конкурс для обрання кращого надавача, і контролює та оцінює якість та повноту надання послуг. Оплата за соціальні послуги здійснюється шляхом відшкодування надавачу вартості наданої послуги. В свою чергу замовниками соціальних послуг, як правило, виступають органи місцевого самоврядування, у тому числі ОТГ та їх структурні підрозділи.

4. На заключному етапі відбувається моніторинг, контроль та оцінка якості наданих соціальних послуг, яке проводиться на всіх рівнях і передбачає залучення всіх учасників: від надавачів до отримувачів. Норматив-

но-правовим актом, який регулює цей етап є затверджений Постановою Кабінету Міністрів України Порядок проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг [10].

У випадку відсутності у межах територіальної громади необхідних надавачів соціальних послуг, або якщо є можливість наданням соціальної послуги не повною мірою, органом соціального захисту здійснюється визначення надавача соціальних послуг і проводить заходи залучення їх до надання послуги. Окрім того, виділяються додаткові кошти для їх фінансування.

Водночас на законодавчому рівні закріплюється обов'язковість наявності в кожній територіальній громаді соціального менеджера та фахівця, який надає соціальні послуги.

До обов'язків першого відноситься планування, організація, координація та оцінка потреб у соціальних послугах, виконання соціальної роботи та надання соціальних послуг.

З іншого боку, фахівець, який надає соціальні послуги відповідальний за виявлення осіб, сімей, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, здійснює оцінку їх потреб, і на основі цього планує і надає соціальні послуги, а також при потребі представляє інтереси отримувачів таких послуг у відповідних установах та організація. Окрім того, він виступає соціальним помічником сім'ї або окремої особи, і допомагає їй у подоланні складних життєвих обставин. Фахівець відіграє одну із ключових ролей у виявленні випадків ухилення батьків або інших осіб, відповідальних за виховання дітей від виконання своїх обов'язків, встановлення фактів жорстокого поводження з дитиною та проявів насилля у сім'ї, а також зобов'язаний вчасно попередити загрозу життю та здоров'ю дитини, або іншого члена сім'ї із подальшим залученням відповідних установ та організацій для реагування та своєчасного надання допомоги.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Підсумовуючи проведене дослідження, можемо побачити, що нині сфера надання соціальних послуг зазнає значних перетворень. Передусім це пов'язується із загальною політикою децентралізації влади в країні, а також із територіальною реформою. Таким чином, закономірно виникає необхідність збереження можливості своєчасного та безперешкодного доступу громадян до всіх послуг, які гарантуються державою. В таких умовах очевидно є необхідність внесення змін до діючого законодавства, яким регулюється процес надання соціальних послуг. Відтак було прийнято нову редакцію Закону України "Про соціальні послуги", якою визначаються повноваження, які повинні бути передані на регіональний рівень і які виступають власними повноваженнями громади. Для реалізації цих повноважень, при відсутності відокремленого органу надання соціальних послуг, у структурі територіальних громад або інших державних органів (сфери освіти, охорони здоров'я, культури) повинен бути створений відповідний підрозділ. Це дозволить гарантувати доступ до соціальних послуг всіх громадян, не залежно від їх місця проживання.

Окрім того, вищезгаданим законом визначається перелік базових соціальних послуг, які повинні надаватися на місцевому рівні в обов'язковому порядку. Водночас новацією, яка повинна позитивно вплинути на зростання якості та повноти надання соціальних послуг, є формування реєстру надавачів соціальних послуг, який нині представлений на сайті Міністерства соціальної політики та працює у тестовому режимі.

Для забезпечення повноти дослідження, у межах наукової роботи нами проведено наочне розмежування зобов'язань між центральним та регіональними рівнями. Згідно з інформацією, наведеною в таблиці, на рівень територіальних громад покладено обов'язки по контролю за дотриманням законодавства у сфері соціального захисту населення, розробка планів та програм соціального розвитку, ведення реєстру надавачів соціальних послуг, інформування населення тощо.

Таким чином, можемо впевнено стверджувати, що система надання соціальних послуг в Україні є вдало спланованою та продуманою і повністю відповідає потребам населення. Проте, для повноцінного її впровадження та контролю за результатами потрібен час.

Література:

1. Ємельяненко Л.М., Федуллова Л.І. Децентралізація у сфері соціальної політики в регіонах України. Економіка та держава. 2021. № 4. С. 4—8.
2. Нечосіна О. Функціонування системи соціальних послуг в Україні: короткий опис. 2019. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/510/3_Функціонування_системи_соціальних_послуг_в_Україні.pdf (дата звернення 22.01.2022).
3. Семигіна Т. Соціальні послуги у територіальних громадах України: інновації правового регулювання. АПСВТ. 2019. № 4. С. 65—72. DOI: 10.33287/11221.
4. Дубич К. Система надання соціальних послуг України. Державне управління: вдосконалення та розвиток. 2015. № 3. С. 61—64.
5. Міністерство соціальної політики України. Розвиток та забезпечення надання соціальних послуг на рівні громади: роз'яснення для керівників органів місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства. 2020. Вих. № 18314/0/2-20/57. URL: <https://pidgorodne.otg.dp.gov.ua/storage/app/sites/92/uploaded-files/yasnennya-dlya-kerivnikiv-organiv-mistsevogo-samovryaduvannya.pdf> (дата звернення 22.01.2022).
6. Волинська обласна державна адміністрація. Офіційний сайт. Про надання соціальних послуг особам, які потребують допомоги у перехідний період формування територіальних громад та новоутворених районів. 2020. URL: <https://voladm.gov.ua/article/pro-nadannya-socialnih-poslug-osobam-yaki-potrebuyut-dopomogi-u-perehidniy-period-formuvannya-teritorialnih-gromad-i-novoutvorenniya-rayoniv/> (дата звернення 23.01.2022).
7. Закон України "Про соціальні послуги" (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 18, ст.73). Верховна Рада України. Офіційний сайт. Нормативні акти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення 23.01.2022).
8. Хмельницька обласна державна адміністрація. Офіційний сайт. Соціальні послуги. 2021. URL: https://www.adm-km.gov.ua/?page_id=99981 (дата звернення 23.01.2022).

www.adm-km.gov.ua/?page_id=99981 (дата звернення 23.01.2022).

9. Міністерство соціальної політики України. Реєстр надавачів соціальних послуг. URL: <https://www.msp.gov.ua/content/reestr-nadavachiv-socialnih-poslug.html> (дата звернення 23.01.2022).

10. Порядок проведення моніторингу надання та оцінки якості соціальних послуг, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від червня 2020 року №449. Верховна Рада України. Офіційний сайт. Нормативні акти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2020-n#Text> (дата звернення 23.01.2022).

References:

1. Yemel'ianenko, L.M. and Fedulova, L.I. (2021), "Decentralization in the field of social policy in the regions of Ukraine", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 4, pp. 4—8.
 2. Nechosina, O. (2019), "Functioning of the system of social services in Ukraine: a short description", available at: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/510/3_Funktsionuvannia_sistemy_sotsialnykh_poslugh_v_Ukraini.pdf (Accessed 22 Jan 2022).
 3. Semyhina, T. (2019), "Social services in territorial communities of Ukraine: innovations of legal regulation", *APSVT*, vol. 4, pp. 65—72. DOI: 10.33287/11221.
 4. Dubych, K. (2015), "The system of providing social services in Ukraine. Public administration: improvement and development", *Derzhavne upravlinnia: vdoskonalennia ta rozvytok*, vol. 3, pp. 61—64.
 5. Ministry of Social Policy of Ukraine (2020), "Development and provision of social services at the community level: clarification for heads of local governments in accordance with current legislation", available at: <https://pidgorodne.otg.dp.gov.ua/storage/app/sites/92/uploaded-files/yasnennya-dlya-kerivnikiv-organiv-mistsevogo-samovryaduvannya.pdf> (Accessed 22 Jan 2022).
 6. Volyn Regional State Administration. Official site. (2020), "On the provision of social services to persons in need during the transition period of the formation of territorial communities and newly formed districts", available at: <https://voladm.gov.ua/article/pro-nadannya-socialnih-poslug-osobam-yaki-potrebuyut-dopomogi-u-perehidniy-period-formuvannya-teritorialnih-gromad-i-novoutvorenniya-rayoniv/> (Accessed 23 Jan 2022).
 7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine "About social services", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (Accessed 23 Jan 2022).
 8. Khmelnytsky Regional State Administration. Official site (2021), "Social services", available at: https://www.adm-km.gov.ua/?page_id=99981 (Accessed 23 Jan 2022).
 9. Ministry of Social Policy of Ukraine (2022), "Register of social service providers", available at: <https://www.msp.gov.ua/content/reestr-nadavachiv-socialnih-poslug.html> (Accessed 23 Jan 2022).
 10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution "Procedure for monitoring the provision and assessment of the quality of social services", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2020-n#Text> (Accessed 23 Jan 2022).
- Стаття надійшла до редакції 28.01.2022 р.*